

JELÖLÉSI ADATLAP
A SZELLEMI KULTURÁLIS ÖRÖKSÉG NEMZETI JEGYZÉKÉRE
TÖRTÉNŐ FELVÉTELHEZ

FEDŐLAP

A. Az örökség-elem neve

Magyar vadászati hagyományok

B. Az érintett közösség(ek), csoport(ok) vagy egyén(ek) megnevezése

- a vadászok közel 65 ezer fős közössége,
- Országos Magyar Vadászkamara,
- Országos Magyar Vadászati Védegylet,
- Vadászati Kulturális Egyesület,
- helyi és országos klubok, egyesületek és szervezetek
- vadászati eszközöket, kiegészítőket készítő kézművesek, vadászkürtösök.

C. A jelölt örökség-elem rövid szöveges leírása

A vadászat egyidős az emberiséggel, amely az ősidőkben létfenntartó tevékenység volt. Későbbi létjogosultsága saját hagyományaiból és a gyakorlásakor alkalmazott szabályokból eredt, és ezáltal a vadászat az emberi kultúra egyik legfontosabb forrásává vált.

Napjainkban elsősorban sport- és rekreációs tevékenység, de tekintettel a magyar vadászat páratlanul gazdag hagyományrendszerére, sokkal több is annál. Szenvedély és sajátos életforma, szakma és önálló tudományág is egyben. Kulturális értékei, hagyományai könyvből nehezen megtanulhatók, így a vadászok közösségének elsődleges szerepe van abban, hogy a birtokában lévő tudást átadja az ifjabb generációnak.

A rendkívül sokrétű magyar vadászati szokás- és hagyományrendszer, a hazai vadgazdálkodás szakmai színvonala, valamint a gazdag művészi és irodalmi természetábrázolás olyan szellemi kulturális értéket és örökséget képvisel, amelynek megőrzése kiemelt feladatunk és kötelességünk.

D. A jelölést beküldő neve

Vadászati Kulturális Egyesület

E. A jelölés dátuma

2018.

Jelölés

1. Az örökség-elem azonosítása

1.a Az örökség-elem neve

Magyar vadászati hagyományok

1.b Az örökség-elem egyéb elnevezése(i)

-

1.c Az érintett közösség(ek), csoport(ok) vagy egyén(ek) azonosítása

A vadászok közössége hazánkban meghaladja a 65 ezer főt, amelyből a nők létszáma nő dinamikusabban, 2003 és 2017 között megközelítőleg háromszorosára emelkedett. Napjainkban közel 3.000 vadászjeggyel rendelkező vadász hölgy van Magyarországon.

Tágabb értelemben azonban mindazok érintettek, akik a magyar vadászati hagyományok szerteágazó területein segítenek az évszázados hagyományok megőrzésében, így a vadászati használati tárgyakat, kellékeket, öltözeteket és kiegészítőket készítő kézművesek, a vadászkiáltós hagyományokat koncertekkel, hangversenyekkel, oktató tanfolyamokkal ápoló vadászkiáltó együttesek, a magyar vadászkutyafajták kiváló génállományának megőrzésében szerepet vállaló tenyésztők, és mindazok, akik elismerik és vallják, hogy a vadászat szükséges és hasznos tevékenység. Ezen közösségek az évezredek múlta visszatekintő hazai vadászati kultúránk és hagyományrendszerünk megőrzői és örökítői, zálogai annak, hogy ezt a szellemi kulturális örökséget a következő korok generációi tiszta forrásból kapják.

A vadászok érdekvédelmi szervezete a kötelező tagsággal bíró Országos Magyar Vadászkamara, emellett azonban több helyi és országos klub, egyesület és szervezet (pl. a Vadászati Kulturális Egyesület) vesz részt tevékenyen a vadászok közösségének építésében, a vadászati hagyományok ápolásában, a kulturális értékek megőrzésében. A vadászok egyénileg és szervezetileg is mély gyökereken nyugvó kapcsolatot ápolnak a határon túl élő magyar vadászati közösségekkel, de kiterjedt nemzetközi kapcsolatokkal is rendelkeznek.

1.d Az örökség-elem földrajzi elhelyezkedése és elterjedtsége

Az örökség-elem a Magyarország közigazgatási területén történő vadászatot és élő vadászati hagyományokat, kulturális értékeket öleli fel, a történelmi visszatekintés azonban a történelmi Magyarországra, tehát tágabb értelemben a Kárpát-medencére vonatkozik.

1.e Az örökség-elem a szellemi kulturális örökség mely területeit képviseli

a) szóbeli hagyományok és kifejezési formák, beleértve a nyelvet is, mint a szellemi kulturális örökség hordozóját,

b) előadóművészetek,

c) társadalmi szokások, rítusok és ünnepi események,

d) a természetre és a világegyetemre vonatkozó ismeretek és gyakorlatok,

e) hagyományos kézművesség;

2. Az örökség-elem leírása

“Ősi örökség ez, amit egyik ember örököl, a másik nem. Ősi harc ez a család táplálékának megszerzésére, kutatási vágy, megfigyelés, tudásszomj, kalandkeresés, gyűjtési szenvedély, erdők, mezők, nádasok szeretete...” (Fekete István)

A vadon élő állatok hasznosítása egyidős az emberiséggel, őseink létfenntartása, fejlődése elképzelhetetlen volt nélküle. Az ókorban az emberiség fokozatosan áttért az állattenyésztésre és a földművelésre, a vadászat elsődleges létfenntartó szerepe háttérbe szorult. A középkorban megmaradt a királyok és főurak kiváltságos szórakozásának, akik azt egyre inkább jogszabályokkal is biztosították a maguk számára. Az elöltöltős fegyverek elterjedését követően a XIX. század közepétől változott meg jelentősen a vadászat jellege. Központi szabályozását a hátultöltő és később az ismétlő fegyverek elterjedése, ezáltal a vad és a vadász közötti távolság jelentős csökkenése tette szükségessé.

A korábban élelemszerző-létfenntartó tevékenység napjainkban elsősorban sport- és rekreációs tevékenység, amely természetvédelmi és ökológiai jelentőséggel bír, a vadászható fajok érdekében végzett élőhely-fejlesztés ugyanis a védett fajok számára is előnyökkel jár, ilyen értelemben a vadászat aktív természetvédelmi tevékenység is. Ugyanakkor ki kell emelni a hagyományápolásban, a magyar és az egyetemes kultúrában betöltött meghatározó szerepét.

A vadászat hagyományait, a vadászati etika és etikett alapjait történelmünk nagy vadász egyéniségei fektették le, amelynek elsajátítása már a vadászvizsgára felkészítés folyamán is kötelező. A jelöltek az elsők között tanulják meg a vadászat alapelveit, azt, hogy a vadászat a vadász számára egyrészt alkalom a szigorú önfegyelem gyakorlására, másrészt eszköz a többi élőlény megismeréséhez. Megtanít gondolkodni, tiszteletre nevel, elvezet a természet elmélyült megfigyeléséhez. Olyan etikai értéket fejleszt, amely nélkül a vadászat csupán az ösztönök gyarló megnyilvánulása volna.

A jelöltet a vadászvizsga letételét követően egy jeles eseményen köztiszteletben álló, neves vadászati szaktekintély fogadja vadásszá. A nyilvános, vadászkürtökkel kísért ceremónián az ifjú vadászok fogadalmat tesznek a természet és a vadállomány tisztelete és védelme, a vadászat írott és íratlan szabályainak betartása, és az értékes vadászati hagyományaink ápolása mellett.

Vadászati hagyományrendszerünk fontos eleme az egyedi nyelvhasználat. A kívülállók számára sokszor nehezen értelmezhető sajátos kifejezéseink elsajátítása és helyes alkalmazása minden vadász kötelessége. Az igaz vadász ismeri többek között az általános vadászati kifejezéseket (pl. elejt, tűzbe rogy), a különböző vadfajok párzási időszakának, hím-és nőivarú egyedeinek, és utódjainak, valamint trófeaalakulásának helyes elnevezését (pl. a gímszarvas esetében bógés vagy üzekedés, bika, tehén, ünő, borjú, agancsa lehet nyársas, villás, koronás), valamint a különböző vadászati módok szakmailag helyes kifejezését (cserkelés, barkácsolás, bokrászás).

Sajátos hagyományrendszere van a vad elejtését követő birtokbavételnek is. Az elejtést követően a vadász utolsó falatot tesz az elejtett vad szájába, sebére kisebb lombos ágat, sebtöretet helyez, ami kifejezi a halált hozó lövésért érzett őszinte bocsánatkérés szándékát, és töret jár az eredményes vadásznak is (kalaptöret). Ha a vad felkutatásában vadászkutya segített a vadásznak, a kalaptöretet a vadász kettőtöri, és egyik felét a kutya nyakörvébe tűzi. Végül lombos ágakkal körülvett „ravalt”, terítéket készít a vadnak, amely mellett levett kalappal, kürtszóval tiszteleg.

A régmúlt idők férfiatatására vezethető vissza a vadászavatás hagyománya. Minden vadfaj első példányának elejtését követően egy idősebb, tapasztaltabb vadász avatja fel a fiatalabbat egy avatóbottal, az alábbi szöveg kíséretében:

*Kedves (név),
az legyen a nemes törekvésed,
hogy a vadat ne csak lőjed,
hanem óvjad, kíméljed és védjed.
vadásszál, mint törvény és szokás kívánja,
s a teremtményben is a teremtőt áldjad.*

Ezt követően három botütést mér az elejtő hátsó felére. Az avatóbot, amelynek vastagabbik végébe karcolják a helyszínt, a dátumot és az elejtett vadfajt, sokáig őrzi e jeles esemény emlékét.

A vadász minden lehetséges helyen és alkalommal vállalja nemes hivatását, amelyet öltözködésében is láthatóvá tesz. A vadászatok során a zöld színt és annak árnyalatait, különleges eseményeken pedig csontgombokkal díszített, agancsból faragott nyakkendővel kiegészített ünnepi vadászöltözetet visel.

A vadász ismeri és ápolja gazdag vadászati kultúránkat, amelynek részét képezik a vadászskürtös hagyományok, a vadgasztronómia, a vadászat művészi és irodalmi ábrázolása, és mindazon tevékenységek, amelyek hozzájárulnak ahhoz, hogy az évszázadokon át fejlődő, formálódó vadászati kultúránk megőrizhető és átadható legyen a jövő generációja számára. Napjaink vadásza ismeri a különböző kürtjeleket, óvja és őrzi a vadászati kulturális értékeket, képzőművészeti alkotásokat, a hagyományos kézművesség termékeit, rendszeresen olvassa nagy vadászíróink műveit és forgatja az évszázados hagyományokkal rendelkező hazai vadászmagazinokat.

Vadászati kultúránk megőrzésének záloga ugyanakkor mindazon írott és íratlan viselkedési szabályok elsajátítása, amellyel igaz vadász válhat a jelöltekből. A jelöltek az első vadászjegyük kiváltásával kötelezően tagjává válnak az Országos Magyar Vadász Kamarának, amely az érdekképviselési és szakmai tevékenység mellett az Etikai kódexben foglalt szabályok betartását is megköveteli. Mint minden hagyomány esetében ugyanakkor a vadászok közösségének van elsődleges szerepe abban, hogy a birtokában lévő tudást az ifjabb generációnak átadja. Az évszázadok óta élő szokásrendszert a jelöltek elsősorban a családi, baráti körükben lévő vadászoktól, idősebb mentoroktól tanulhatják meg. A vadászat tehát fontos összekötő kapocs a különböző generációk között, közösségépítő ereje vitathatatlan.

A vadászat mindemellett politikától független hidat képez a nemzetek között, amelyre jó példa volt a kommunista időszakban, 1971-ben Magyarországon megrendezett Vadászati Világkiállítás, amelyen 52 ország, köztük az Egyesült Államok is részt vett. Kivételes jelentőséggel bírt a Nemzetközi Vadászati- és Vadvédelmi Tanács (CIC) „A vadászat nem ismer határokat” mottóval megrendezett Közép- és Kelet-Európai Koordinációs Fóruma is, amely a balkáni háborút követően már a 2000-es évek elejétől egy asztalhoz ültette a jugoszláv utódállamok vadászszövetségeinek képviselőit egy békés egyeztetésre.

„A vadászatot én nem is akarom sportnak nevezni, olyannyira egyedülálló időtöltés a maga nevében, telítve a változatosság minden árnyalatával; bővítve azzal, hogy egyképpen tökéletes lehet az élvezete a magányosságot, meg a társaságot kedvelő vérmérsékletűek számára; hogy továbbá elfogyhatatlan tanulmányává válik a ráhivatottnak, attól kezdve, hogy megösmékednek az örömeivel, mindaddig, amíg a késő öregség, a fizikai erők elfogyásával gátat nem vet a gyakorlásának.” (Bársony István)

3. Érvelés a nemzeti jegyzékre való felvétel mellett

A magyar vadászok közösségét összeköti az évezredek óta visszatekintő vadászati hagyományrendszer, amelynek megőrzéséért és ápolásáért a közösség minden tagja felelősséget érez. A sokrétű szokásrendszer, a sajátos nyelvezet, az évszázados tapasztalatok alapján folyamatosan fejlődő szakmai gyakorlat könyvből nehezen tanulható, így annak elsajátításában elsődleges szerepe van az idősebb, tapasztalt vadászoktól megszerezhető tudásnak. Mindemellett a hagyományokat és szokásokat megőrző és örökítő vadászati kulturális értékek páratlan gazdagsága alapján is javasolható a magyar vadászati hagyományok nemzeti jegyzékre történő felvétele.

4. Megőrzéssel kapcsolatos intézkedések (lásd N.3-as kritérium)

4.a Jelenlegi és korábbi erőfeszítések az örökség-elem megőrzésére

A magyar vadászatban az elmúlt századokban fokról-fokra alakultak ki a vadászati szabályai, amelyek részben vagy részleteiben, de beépültek vadászati kultúránkba. Hagyományrendszerünk évszázadok óta öröklődik, száll apáról fiúra, a vadászok közössége pedig minden korban elkötelezett volt a hagyományok megőrzésében és örökítésében, amelyet közel 140 éve különböző országos szervezetek is segítenek. Az első ilyen, az Országos Magyar Vadászati Védegylet 1881-ben alakult. Célja a vadászat népszerűsítése, a vadászati törvények végrehajtásának ellenőrzése, a célszerű vadgazdálkodás támogatása, a veszélyeztetett fajok védelme és a vadászati tudomány fejlesztése volt. A Védegylet megalakulását követően más vadászati szervezetek is alakultak: 1947-től egészen a rendszerváltásig a Magyar Vadászok Országos Szövetsége, 1997-től pedig a köztestületként működő Országos Magyar Vadászok Kamara látja el a vadászok érdekképviseleti feladatait. Napjainkban a jelöltek a vadászvizsga eredményes letételét követően kötelezően tagjává válnak az Országos Magyar Vadászok Kamarájának, amely az érdekképviseleti és szakmai tevékenység mellett a vadászok 2013-ban elfogadott Etikai kódexében foglalt betartását és betartatását is megköveteli. Az etikai szabályok, a vadászati hagyományok ellen vétőket a vadásztársak figyelmeztetik, súlyosabb esetekben a törvényi felelősségre vonás mellett ki is zárhatják a vadászok közösségéből.

Mint minden hagyomány esetében természetesen a vadászok közösségének van elsődleges szerepe abban, hogy a birtokában lévő tudást, az írott és íratlan etikai normákat az ifjabb generációnak átadja, ugyanakkor Magyarországon 1729 óta törvény is szabályozza a vadászatot. A hatályos *a vad védelméről, a vadgazdálkodásról, valamint a vadászatról szóló 1996. évi LV. törvény* és annak végrehajtási rendelete részletesen és európai összehasonlításban is szigorúan szabályozza a vadászat feltételeit, gyakorlásának módjait és idejét, a vad és élőhelyének védelmét (tilalmi idők, vadvédelmi feladatok, tiltott vadászati eszközök, stb.), továbbá a törvény megsértése esetén kiszabható szankciókat.

Az országos szakmai és egyéb szervezetek, a regionális, illetve kistérségi egyesületek, klubok számtalan lehetőséget teremtettek és teremtenek arra, hogy a vadászat hagyományait megismertessék az érdeklődőkkel. Ilyenek a 26 éves múltú visszatekintő országos és a megyei vadásznapiak, nemzetközi szakkonferenciák (FeHoVa), különböző szakmai előadások, konferenciák, szimpóziumok, mindenki által elérhető állandó trófea-, képzőművészeti- és hagyatéki kiállítások (Hatvan, Keszthely, Sopron, Vásárosnamény), valamint számtalan vadászati emlékhely. Minden érdeklődő számára különleges élményt jelent az évente több alkalommal a vadászok védőszentjének, Szent Hubertusnak a tiszteletére rendezett, vadászoktáborral kísért szentmisék.

A megőrzés további záloga a rendkívül magas színvonalon folyó hazai vadászati szakoktatás, amely középfokon az ország több pontján (Mátrafüred, Somogyzsitfa, Sopron, Szeged, Szombathely), felsőfokon Sopronban és Gödöllőn érhető el az ifjúság számára. Az egyetemi szintű képzés során a hazai felsőoktatási tudományos műhelyek a vadászatot-vadgazdálkodást a kutatások tárgyaként kiemelt területként kezelik – Földünk országait görcső alá véve gyakorlatilag példátlan módon.

A vadászok közössége tehát egységesen elszánt és elkötelezett, hogy az őstől örökölt hagyományokat továbbra is megőrizze, a társadalommal tudatosítsa, az utókornak folyamatosan átörökítse.

4.b A megőrzés tervezett lépései

A vadászat az őskorban az emberiség mindennapjait és hitvilágát dominánsan meghatározó elem volt. Ezt bizonyítják a legelső művészeti alkotások, a barlangrajzok is. Ahogy az emberiség fokozatosan áttért az állattenyésztésre és a földművelésre, a vadászat dominanciája háttérbe szorult, de a képző- és iparművészetnek továbbra is az egyik fő témaköre maradt. Napjainkban a vadászat kulturális jelentőségéről tanúskodik a rendkívül magas színvonalú képzőművészet és a vadászati használati tárgyakat, kellékeket és kiegészítőket készítő hagyományos kézművesség. A képzőművészek közül Domonkos Béla szobrai, Csergezán Pál és Muray Róbert festményei, a hagyományos kézművesség körében Németh János agancsfaragásai, Schneider János vadászbútorai, Lászlófalvi-Eördögh Katalin és Marek József vadászékszerői kétség kívül jelentős kulturális értéket képviselnek.

Miután az emberi hang nem bizonyult megfelelőnek nagyobb távolságokra is egyértelmű információkat hordozó jelként, így kialakultak azok a hangkeltő eszközök, amelyekkel nagyobb távolságokat is át tudtak hidalni. Létrejötték az első, szarvból, kagylóból, üreges fából készített, vadászati célt szolgáló kürtök, később, a fémek felfedezésével pedig a ma rézfúvósoknak nevezett hangszerek. Az 1990-es évek elejétől hazánkban újraéledtek a vadászkürtös hagyományok, napjainkban több, magas szakmai színvonalú vadászkürt együttes ápolja az ősi örökséget.

A vadászat hatékonyságának növelése ösztönözte az embert arra, hogy négy lábú segítségeket (kutyát, lovat) vegyen igénybe, amely hozzájárult ahhoz, hogy a kapcsolódó tudományágak, mint a kinológia (kutyatan) és a hippológia (lovakkal foglalkozó tudományág) is fejlődésnek induljanak. A vadászati kultúra fejlődése szempontjából fontos mérföldkő volt az 1300-as évek vége, amikor az első, francia nyelvű vadászati szakkönyv megszületett. Kezdetét vette a vadászat, mint önálló sport- és tudományág kialakulása.

A hazai vadászati szakirodalom első műve Andrassy Manó 1853-ban megjelent *Utazás Kelet-Indiákon* című könyve, melyet több vadászati szaklap elindítása követett (pl. 1857-ben Bérczy Károly *Lapok a Lovászat és a Vadászat köréből*, majd a *Vadász- és Versenylap*, 1880-ban a *Vadászlap*). Az 1900-as évek elejétől kezdve egyre több önálló vadászkönyv jelenik meg többek között Nadler Herbert, Lakatos Károly, Bársony István, később Kittenberger Kálmán, Fekete István és gróf Széchenyi Zsigmond tollából.

A megőrzés során fontos feladatunknak tekintjük, hogy ezt a páratlan kulturális örökséget, továbbá az örökség-elem leírásában részletezett vadászati hagyományainkat a mai társadalom egészével, fiatalokkal és idősebbekkel egyaránt megismertessük.

Ezzel összefüggésben feladatunknak tekintjük:

- általános- és középiskoláknak, egyetemeknek különböző szakmai programok, előadások szervezését (ismeretterjesztő előadások, gyerektáborok, természetfilmek, valamint a média segítségével),
- általános iskolások részére vadászatról szóló online vetélkedő sorozat elindítását, később hasonló online teszt elkészítését a középiskolások számára is,

- rajzpályázatok, prózamondó vetélkedők szervezését, vadászíróink novelláinak, műveinek népszerűsítését az iskolák körében,
- egyetemeknek, művelődési házaknak felajánlott vadászati tematikai előadások, valamint képzőművészeti kiállítások megszervezését,
- a média kapcsolat fejlesztését, főműsoridőben, országos lefedettségű csatornán keresztül magasabb színvonalú kommunikáció megteremtését a társadalom egészével.

A vadászat elfogadtatásában és a fiatalabb generáció ismereteinek bővítésében kiemelt szerep jut a Vadászati Kulturális Egyesület 2003-ban alakult Diana Vadász hölgy Klubjának, amely egy csokorba gyűjti a hazai vadász- és természetkedvelő hölgyeket. Legfőbb céljuk, hogy tevékeny rész vállaljanak a vadászati hagyományok és kulturális értékek megőrzésében, és segítsék a jövő nemzedékének környezettudatos nevelését. Az elmúlt 15 évben számtalanszor bizonyították már, hogy nőként hitelesebben tudják közvetíteni a vadászat valódi értékeit, ezáltal hatékonyan segítik a vadászokkal és a vadászattal kapcsolatos közmegejtélés formálását.

A hazai vadgazdálkodás eredményeit a jogszabályi háttér és az ágazatban dolgozók felkészültsége garantálja. Az előző pontban ismertetett jogszabályok, melyek a vadgazdálkodás hosszú távú kiszámíthatóságát biztosítják, csak akkor érnek el megfelelő hatékonyságot, ha a vadgazdálkodásban tevékenykedők megfelelő szakmaiságával párosulnak. Hazánk területén közel 1.500 vadászatra jogosult 20 évre szóló gazdálkodása garantálja, hogy a jó gazda gondosságával kezeljék az adott állományt és annak élőhelyét. A több mint 65.000 vadász mellett 3.000 hivatásos vadász dolgozik a területeken, biztosítva a vadgazdálkodás jövőjét, a szakmai munka alapjait. Az ésszerű vadgazdálkodás, a vad élőhelyének védelme érdekében végzett tevékenység ugyanis a védett fajok számára is előnnyel jár, ilyen értelemben a vadászat aktív természetvédelem is. A vadászok és természetvédők szoros együttműködése biztosíthatja, hogy a vadon élő állatfajok, amelyek a Föld megújuló erőforrásai, és amelyek esztétikai, kulturális, tudományos és egyben genetikai értékek hordozói is, természetes állapotukban megőrizhetők legyenek a jövő nemzedéke számára. Természeti adottságaink mellett azonban elengedhetetlen a megfelelő szakmai irányítás és ellenőrzés, melyet a vadászati hatóság, valamint a vadászati érdekképviseletek garantálnak. Szakmai örökségünk megőrzésében kiemelkedően fontos feladatnak tekintjük a jövő generációjának nevelését, oktatását is, melyet kiváló szakmai műhelyek koordinálnak, közép-és felsőfokú oktatás keretében egyaránt.

A vadászatban kiemelt szerepe van az önkorlátozásnak, az erkölcsi és etikai normáknak, amelyet az Országos Magyar Vadászkamara 2013. évi küldöttgyűlésén elfogadott Etikai kódex foglal össze. A normagyűjtemény részletesen ismerteti az általános etikai követelményeket, a vadász és a vad kapcsolatát, ezen belül a vad iránti tiszteletet kifejezni hivatott magyar hagyományrendszert, a vadászok természethez való viszonyát, a vadászok között elvárható általános viselkedési szabályokat, valamint a vadászaton kívüli emberi kapcsolatokat is. Mottója szerint a vadász erkölcsi és szakmai kötelessége, hogy megismerje a vad életét, biológiáját, viselkedését, ezzel is megadva a tiszteletet a vadon élő állatoknak. A vadásznak viselkedésével, magatartásával példát kell mutatnia vadásztársai, a kezdő vadászok és a társadalom nem vadászó tagjai számára, erkölcsi kötelessége a tudását átadni a fiatalabb generáció számára, és részt venni a szemléletformálásban. Az Etikai kódex előírásaival a vadászjelöltek már a vadászvizsgára felkészítő tanfolyamon megismerkednek, ugyanakkor a vadászok közösségének elemi kötelessége a kódex tartalmának maradéktalan elsajátítása. A megőrzés során célunk az etikai vétségek szigorúbb büntetése, a vadászetikai bizottságok szerepének kiemelése és hatáskörének szélesítése a vadásztársadalomban.

4.c A megőrzést veszélyeztető, akadályozó tényezők, a közösségi védőintézkedések korlátai

A magyar vadászati hagyományok fennmaradását veszélyeztető tényezők közül elsőként a hazai mezőgazdaságot általánosságban is hátrányosan érintő folyamat, a vidéki népesség erőteljes csökkenése, a lakosság urbanizációja emelendő ki. Az örökség-elemet hasonló mértékben veszélyeztetheti a kiemelkedő tudással és gyakorlattal rendelkező szakemberek utánpótlásának hiánya. A hazai vadászati hagyomány- és szokásrendszer páratlan gazdagsága és összetettsége miatt ugyanis komoly elhivatottság és gyűjtőmunka szükséges ahhoz, hogy valaki az idős mesterek tudásához hasonló ismeretanyagot kizárólag a rendelkezésre álló szakirodalomból sajátítsa el. Az örökség-elem megőrzésében tehát lényegesen nagyobb szerepe van a családi, baráti közösségen belül átörökített, apáról fiúra szálló tanításoknak. Mindezekkel összefüggésben az akadályozó tényezők közül kiemelendő, hogy az örökség-elem fenntarthatósága jelentős anyagi áldozatot követel az egyéntől, a közösségtől, valamint a közösségért tevékenyen részt vevő szervezetektől.

4.d A jelölő fél, esetenként az érintett önkormányzatok, valamint a közösségek, csoportok és egyének elkötelezettségének mértéke és megnyilvánulási formái

Az örökség-elemet veszélyeztető tényezők ellenére a vadászok közössége évszázadok óta elkötelezett saját hagyományai, kulturális értékei megőrzésében, melyet közel 140 éve különböző országos szervezetek is segítenek. Az első ilyen, az Országos Magyar Vadászati Védegylet 1881-ben alakult. Napjainkban az 1997-ben alakult, köztestületként működő, kötelező tagságú Országos Magyar Vadászok Kamara látja el a vadászok szakmai és érdekképviseleti feladatait.

Napjainkban több civil szervezet is tevékeny részt vállal a vadászat kulturális értékeinek megőrzésében. A legjelentősebb, a Vadászati Kulturális Egyesület (VKE) 1991-ben alakult. Legfontosabb, alapszabályban is rögzített célja, hogy a vadászatot, mint az ember és a természet viszonyának egyik legősibb formáját, méltóvá tegye nemes hazai hagyományainkhoz. Az egyedülállóan a vadászati kultúra ügyét szolgáló, 2008 óta közhasznú társadalmi szervezet eddigi tevékenysége vitathatatlanul fontos szerepet töltött be a vadászati hagyományok ápolásában, a vadászati kultúra terjesztésében, valamint a vadászati etika népszerűsítésében.

A VKE nevéhez fűződik többek között az Országos Vadásznapi rendezvény-sorozatának elindítása, a Magyar Vadászok Zászlójának felszentelése, az Országos Bársony István Ifjúsági Prózamondó Verseny megrendezése, valamint számos más vadászati kulturális program előkészítése és lebonyolítása. Az egyesület hívta életre a gyermekeknek szóló Matula-programot, valamint több rangos elismerést, kitüntetést is alapított. Mindemellett kiadói tevékenysége is jelentős. A VKE és annak minden szekciója tevékenysége során kiemelt figyelmet fordít az alapításkor kitűzött célokra, így ismeretterjesztésen, az ifjúság oktatásán és nevelésén, a hazai közvélemény tájékoztatásán keresztül segíti elő, hogy a vadászat és annak hagyományrendszere méltó elismerésben, elismertségben részesüljön, hogy azt minden hazai vadász magáénak vallja, őrizze, ápolja, fejlessze. A Képzőművész Kör segítségével ösztönzi a természeti környezet, a vadászat művészi ábrázolását, az Ifjúsági Tagozaton keresztül komoly részt vállal a gyermekek környezettudatos nevelésében. A Magyar Vadászok Egyesületének köszönhetően a vadászati hagyományokhoz szorosan kapcsolódó vadászok általánosan elterjedt lett, a Természetfotó Kör a hazai természet- és vadfotósok szenedélyes képviselőit fogja össze, a Diana Vadászklub a vadászat közmegítélésének javításában vállalt elhivatott szerepet, a 2016 májusában alakult Solymás Rend pedig a hagyományos vadászati módok hódolójának, támogatójának kínál számtalan színes programot. A szerteágazó tevékenységek mellett a VKE 2011-ben a szarvasbögés imitálásának képviselőit is felkarolta, versenyeket szervez a részükre és biztosítja nemzetközi szereplésüket.

Az Egyesület 26 éves fennállása alatt számtalan kezdeményezéssel, programmal bizonyította tehát a vadászati kultúra és hagyományok iránti elkötelezettségét. A vadászati szakmai szervezetekkel és a határainkon is átnyúló egyéb társszervezetekkel ápolta kifogástalan kapcsolata garancia arra, hogy a beadványban részletesen bemutatott szellemi kulturális örökség megőrzését összefogja, segítsé, támogassa.

A jelöléssel kapcsolatos adatok

5. A közösség részvétele a jelölésben és hozzájárulása a felterjesztéshez (lásd N.4-es kritérium)

5.a A közösségek, csoportok, egyének részvétele a jelölésben és hozzájárulása a felterjesztéshez

A jelölést alapos szakmai egyeztetést és véleményezést követően a Vadászati Kulturális Egyesület szerkesztette és állította össze. Az előkészítő munkában neves hazai szakemberek és évtizedek óta a vadászati kultúra ápolásán, fejlesztésén dolgozó önkéntesek vettek részt, külön kiemelve Bán Beatrix, Halmi Péter Pál és Polster Gabriella munkáját.

Az összeállított anyagot többször is egyeztettük a 7.c pont alatt felsorolt szervezetek vezetőivel, képviselőivel. A megbeszélések szerinti kiegészítések és egyéb javítások, módosítások elvégzését követően került összeállításra a végleges jelölési dokumentáció.

5.b Szabad elhatározásból fakadó, előzetes és teljes körű tájékoztatáson alapuló beleegyezés

A jelölés összeállítása a Vadászati Kulturális Egyesület elnökségének 2017. augusztus 3-i döntése alapján kezdődött meg. A végleges, benyújtásra kerülő jelölési anyagot az elnökség 2018. március 28-án megtartott ülése fogadta el. A jelölési dokumentáció elkészüléséről és benyújtásáról a Vadászati Kulturális Egyesület elnöksége a soron következő országos küldöttgyűlésen tájékoztatja a tagságot, emellett a benyújtást követően a különböző internetes fórumokon és szakmai oldalakon, közösségi portálokon, valamint írott sajtóban értesíti a hazai vadásztársadalmat a jelölési folyamatról.

5.c Az örökséghez való hozzáférés szabályainak alkalmazásáról szóló nyilatkozat (lásd egyezmény 13/d/ii)

A magyar vadászat és vadászati kultúra szellemi kulturális örökség nemzeti jegyzékére történő felvételével, valamint a megőrzést szolgáló lépések megvalósításával kapcsolatban nincsenek olyan tilalmak, közösségi tabuk, titkos receptek, mesterségbeli fogások, egyéb szokásos eljárások, amelynek tiszteletben tartása a jelölési folyamat során szükséges lenne.

6. Dokumentáció

6.a Csatolandó dokumentumok mennyisége

Fényképek (kötelező)	36 db
Filmek (kötelező)	1 db
Hangfelvételek (nem kötelező)	-
Térképek (1 db kötelező)	1 db
Könyvek (nem kötelező)	-

6.b Szerzői jogokról való lemondás

Ld.: 1-2. sz. melléklet

6.c További források listája

Kékessy László: *A magyar vadász kézikönyve*, Athenaeum Irodalmi és Nyomdai Rt., 1925.

Fekete István: *Téli berek*, Móra Ferenc Ifjúsági Könyvkiadó, Budapest, 1959.

Hermann Ottó: *A magyarok nagy ősfoglalkozása*, Hornyánszky Nyomda, Budapest, 1909.

Prof. Dr. Faragó Sándor: *Magyar vadász enciklopédia*, Totem, 2009.

Fáczy Ö.-Németh J.-Békés S.-Gyenge L. (szerk.): *Millenniumi Vadászati Almanach Magyarország*, Dénes Natur Műhely Kiadó, Budapest, 2001.

Csekő S. (szerk.): *KÓD-EX*, Vadászati Kulturális Egyesület, Budapest, 2001.

Eördögh Tibor: *Vadászok nyelvén*, Mezőgazdasági Kiadó, 1976.

Nagy Domokos Imre: *A vadászat a festészetben*, Corvina Kiadó, 1972.

Szóljon a vadászkiért, Vadászlap KFT, 2006.

Őseink öröksége a vadászatban, Vadászati Kulturális Egyesület, 2016.

Nagy Domokos Imre: *A magyar vadászirodalom történetének vázlata*, OEE Erdészettörténeti Közlemények 8-10., 1975.

Tordai Gábor: *Vadászati bibliográfia*, Tordai Antikvárium, 2003.

Vadászati folyóiratok: Nimród Vadászújság (1913 óta) és Vadászlap (1880-1920, 1990-től napjainkig)

8. Aláírás a jelölést lebonyolító nevében

Melléklet 1.
6.b Fénykép nyilatkozat

LEMONDÓ NYILATKOZAT

Alulírott **Oláh Csaba Hubert** (született: Budapest, 1955.11.05.; lakcím: 1043 Budapest, Nyár utca 36.), a(z) **Vadászati Kulturális Egyesület** nevében kijelentem, hogy a Szellemi kulturális örökség nemzeti jegyzékére benyújtott jelöléshez kötelező dokumentumként csatolt alább részletezett fényképe(ke)t az Emberi Erőforrások Minisztériuma, valamint a Szabadtéri Néprajzi Múzeum szabadon, teljeskörűen – így különösen a publikáláshoz, terjesztéshez, sokszorosításhoz, átdolgozáshoz és kiállításához – felhasználhatja. A felhasználáshoz adott engedéllyel ezúton kifejezetten lemondok annak jogdíjairól, és elfogadom, hogy jelen nyilatkozatom aláírásával a felhasználási szerződés a felterjesztési kiírásban szereplő tartalommal létrejön.

File név	Fotót készítő neve	Jogtulajdonos	Kép címe	Évszám
szellemiorokseg01_megorzes_vadasznapon.jpg	Polster Gabriella	VKE	Vadásznapon	2007.
szellemiorokseg02_kepzomuveszet_hubertuslegenda.jpg	Polster Gabriella	VKE	Balter József: Szent Hubertus legenda	2014.
szellemiorokseg03_kepzomuveszet_bogobika.jpg	Polster Gabriella	VKE	Rékasi Csaba: Bögő bika	2011.
szellemiorokseg04_kepzomuveszet_szalonkavarazs.jpg	Polster Gabriella	VKE	Iván István: Szalonkavarázs Surányi Gabriella: Bika gobelin	2011.
szellemiorokseg05_kepzomuveszet_gobelin.jpg	Polster Gabriella	VKE	Keszthelyi Jenő: ifj. Fuchs Antal portré	2011.
szellemiorokseg06_kepzomuveszet_faintarzia.jpg	Polster Gabriella	VKE	Domonkos Béla kispasztika	2011.
szellemiorokseg07_kepzomuveszet_bikaszobor.jpg	Polster Gabriella	VKE	Simon Imre: Túrabot	2011.
szellemiorokseg08_kepzomuveszet_faragottbot.jpg	Polster Gabriella	VKE	Farkas Sándor: Farkasportré	2011.
szellemiorokseg09_kepzomuveszet_famuveszet.jpg	Polster Gabriella	VKE	Farkas Sándor: Amazonok	2011.
szellemiorokseg10_kepzomuveszet_csontfaragas1.jpg	Polster Gabriella	VKE	Bálint József agancsfaragás Lászlófalvy Eördögh	2011.
szellemiorokseg11_kepzomuveszet_csontfaragas2.jpg	Polster Gabriella	VKE	Katalin: Grandlis ékszerkollekcio Vasaros Erika porcelánkészlet	2009.
szellemiorokseg12_kepzomuveszet_vadaszekszer.jpg	Polster Gabriella	VKE	Orgona- és vadászkiért koncert Várpalotán	2014.
szellemiorokseg13_kepzomuveszet_porcelan.jpg	Polster Gabriella	VKE	Magaslesen	2007.
szellemiorokseg14_hagyomanyok_vadaszkurt.jpg	Polster Gabriella	VKE	Gímbika a terítéken	2009.
szellemiorokseg15_hagyomanyok_magasles.jpg	Polster Gabriella	VKE	Apróvad vadászon	2012.
szellemiorokseg16_hagyomanyok_gimbikateritek.jpg	Polster Gabriella	VKE	A vadász	2009.
szellemiorokseg17_hagyomanyok_aproadvadaszat.jpg	Polster Gabriella	VKE	Eb a vadász kutya nélkül Gratuláció egy szép lövéshez	2008.
szellemiorokseg18_hagyomanyok_avadasz.jpg	Polster Gabriella	VKE		2010.
szellemiorokseg19_hagyomanyok_vadaszkutya.jpg	Polster Gabriella	VKE	Vadásszá avatás	2012.
szellemiorokseg20_hagyomanyok_gratulacioloveshez.jpg	Polster Gabriella	VKE	Terítéken a fácán	2011.
szellemiorokseg21_hagyomanyok_vadasszaavatas.jpg	Polster Gabriella	VKE	Töret átadása	2011.
szellemiorokseg22_hagyomanyok_facanteritek.jpg	Polster Gabriella	VKE	Vadászkiértősök a terítéknél Ifjú vadászok fogadalomtetele	2008.
szellemiorokseg23_hagyomanyok_toretatadas.jpg	Polster Gabriella	VKE		2008.
szellemiorokseg24_hagyomanyok_teritekeskurt.jpg	Polster Gabriella	VKE		2008.
szellemiorokseg25_hagyomanyok_ifjuvadaszokfogadalomtetele.jpg	Polster Gabriella	VKE		2008.

szellemiorokseg26_megorzes_vadaszholgyek.jpg	Polster Gabriella	VKE	VKE Diana Vadász hölgy Klub Országos Diana Találkozó	2009.
szellemiorokseg27_megorzes_ifjusagivadaszkurtverseny.jpg	Polster Gabriella	VKE	IV. Ifjúsági Vadász kurt Verseny	2016.
szellemiorokseg28_megorzes_gyerektabor.jpg	Polster Gabriella	VKE	Zalai erdei vadász-alkotó tábor	2017.
szellemiorokseg29_megorzes_gyerekfoglalkoztato.jpg	Polster Gabriella	VKE	FeHoVa gyermekfoglalkoztató	2014.
szellemiorokseg30_megorzes_szakmaikonferencia.jpg	Polster Gabriella	VKE	Szakmai konferencia Vadászati Múzeum, Keszthely Fesztetics	2014.
szellemiorokseg31_megorzes_vadaszatimuzeum1.jpg	Polster Gabriella	VKE	Trófeaszemle	2013.
szellemiorokseg32_megorzes_vadaszatimuzeum2.jpg	Polster Gabriella	VKE	VERGA Zrt. Erdei iskola dioráma 1	2013.
szellemiorokseg33_megorzes_vadaszatimuzeum3.jpg	Polster Gabriella	VKE	VERGA Zrt. Erdei iskola dioráma 2	2013.
szellemiorokseg34_megorzes_vadaszirodalmikiállítás.jpg	Polster Gabriella	VKE	Vadászirodalmi kiállítás Keszthelyen	2014.
szellemiorokseg35_megorzes_gasztronomia1.jpg	Polster Gabriella	VKE	Vadgasztrónómiai Fesztivál, Várpalota	2013.
szellemiorokseg36_megorzes_gasztronomia2.jpg	Polster Gabriella	VKE	Vadásznap Vajdahunyad Vár	2009.

Kelt: Budapest, 2018. március 28.

.....
aláírás

LEMONDÓ NYILATKOZAT

Oláh Csaba Hubert (született: Budapest, 1955.11.05.; lakcím: 1043 Budapest, Nyár utca 36.), a(z) Vadászati Kulturális Egyesület nevében (intézmény, szervezet esetében) kijelentem, hogy a Szellemi kulturális örökség nemzeti jegyzékére benyújtott jelöléshez kötelező dokumentumként csatolt alább részletezett filmet az Emberi Erőforrások Minisztériuma, valamint a Szabadtéri Néprajzi Múzeum szabadon, teljeskörűen – így különösen a publikáláshoz, terjesztéshez, sokszorosításhoz, átdolgozáshoz és kiállításához – felhasználhatja. A felhasználáshoz adott engedéllyel ezúton kifejezetten lemondok annak jogdíjairól, és elfogadom, hogy jelen nyilatkozatom aláírásával a felhasználási szerződés a felterjesztési kiírásban szereplő tartalommal létrejön.

File név	Filmet készítő neve	Jogtulajdonos	Film címe	Évszám
vadaszkultura	Halmi Péter Pál	VKE	Magyar vadászati hagyományok	2018.

Kelt: Budapest, 2018. március 28.

.....
aláírás